

POLITIHØGSKOLEN

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:
201205578 ES BI/SSA/bj

Vår referanse:
2012/01133-2 008

Sted, Dato
Oslo, 24.10.2012

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL ENDRING AV DEFINISJONEN AV NÅR EN HANDLING ER BEGÅTT "OFFENTLIG" I STRAFFELOVEN 1902 - YTRINGER MV FREMSATT PÅ INTERNETT

Det vises til departementets høringsnotat av september 2012 med forslag til endring av definisjonen av offentlig sted og offentlig handling i straffeloven 1902 § 7. Høringsfristen er 26. oktober 2012, jf. høringsbrevet av 12. september 2012.

Ad: Forslag til endring av straffeloven 1902 § 7 nr. 2

Forslaget om å endre straffeloven 1902 § 7 nr. 2 til en medieuavhengig form slik at også ytringer på internett omfattes, støttes. Lovendringen bør gjennomføres nå fordi straffeloven bør angå alle sider av samfunnet, også den siden som utspiller seg på internett. Politihøgskolen ønsker å kommentere foranledningen til lovendringsforslaget, nemlig Høyesterettskjennelsen fra august i år (HR-2012-1554-U) hvor oppfordring til drap på polititjenestemenn, fremsatt på en blogg, ikke ble ansett rammet av straffeloven § 140, jf. §§ 7 og 10. Mindretallets lovtolkning, dersom den hadde vunnet frem, ville gjort den nå foreslåtte lovendring unødvendig. Mindretallet mente at hennes tolking var forsvarlig i lys av legalitetsprinsippet og det kan Politihøgskolen slutte seg til. Etter vårt syn burde flertallet ha reservert seg spesielt mot den del av lagmannsrettens begrunnelse som presiserte at «kravet til klar lovhjemmel for straffansvar ikke minst vil være av betydning i saker hvor straffebudet innebærer en begrensning av ytringsfriheten» (17).

Denne presiseringen er *ikke* treffende når tolkningsspørsmålet gjelder karakteren av det medium som er benyttet ved fremsettelse av ytringen, når det samtidig er på det rene at ytringen har nådd offentligheten. De vanskelige spørsmål for straff av ytringer gjelder ytringens *innhold*, dvs. hva det skal være tillatt å si, ikke om ytringen er offentlig. Ytringens innhold i den konkrete saken skapte ikke noe tolkningsproblem i forhold til § 140. Allerede av den siterte uttalelsen fremgår det at legalitetsprinsippet er fleksibelt. Muligheten var åpenbart til stede for å nå et annet tolkningsresultat enn flertallet valgte.

Men siden Høyesterett konkluderte på denne måten synes lovendring å være nødvendig. Man kan likevel reise spørsmål ved om departementet nå velger en krevende kurs som utløser et kontinuerlig oppdateringsbehov i lys av teknologiutviklingen. Den foreslåtte løsning som utelukkende ser på *resultatet* av måten ytringen er fremsatt på, og ikke på hvilket medium

POLITIHØGSKOLEN

Pb.5027 Majorstuen, 0301 Oslo
Slemdalsveien 5
Tlf: 23 19 99 00 /Faks: 23 19 99 01
Org. nr: 974 761 017 / Giro: 7694.05.08335
www.phs.no /postmottak@phs.no

Avdeling Bodo
Pb. 6004, 8002 Bodo
Universitetsalleen 1
Tlf: 75 58 80 00
Faks: 75 58 80 30

**Utdanningscenter
Kongsvinger**
Pb. 100, 2201 Kongsvinger
Motjernsvegen
Tlf: 62 82 59 00
Faks: 62 82 59 50

**Justissektorens kurs- og
øvingscenter Avdeling Stavern**
Pb. 204, 3291 Stavern
Fredriksvern Verft
Tlf: 33 13 43 00
Faks: 33 13 43 02

som benyttes, synes imidlertid å dekke opp mot denne oppdateringsbyrden.

Et annet spørsmål er om begrepet «budskap» i § 7 burde erstattes med «ytring». «Ytring» er det vanlige begrepet i diskursen om ytringsfrihet og begrensninger i denne. Ordet «budskap» har en annen valør enn «ytring». Kravet til ytringens innhold fremgår imidlertid av gjerningsbeskrivelsen i de straffebud som gjør den offentlige fremsettelse straffbar. Det er ikke meningen at ordet «budskap» i § 7 skal innebære noe annet eller mer enn det som fremgår av straffebudet, og da burde etter vårt syn «ytring» som det mest generelle og alminnelige begrepet benyttes.

Endelig vil Politihøgskolen tilføye at behovet for en umiddelbar lovendring er tilstede ikke minst av hensyn til personvernet, jf. straffeloven 1902 § 390 (videreført i straffeloven 2005 § 267). Bestemmelsen ses ikke å være nevnt i høringsnotatet, men det er hevet over tvil at den fremstår som meget relevant i praksis. Det dokumenteres blant annet av de mange henvendelsene til slettmeg.no. Anvendelse av bestemmelsen hindres av dagens begrensning i det strafferettslige offentlighetsbegrepet. Internett er det fremtredende mediet for å begå slike krenkelser. Også av denne grunn bør det å avvente ikrafttredelse av 2005-loven anses som svært lite tilfredsstillende. Det gjør en politietat som også har ambisjoner om å forfølge internettensiden av velkjente personvernkrænkelser nokså maktesløs.

Til sist reiser vi spørsmål ved om ikke definisjonen av trykt skrift i § 10, og bruken av dette uttrykket i straffebudene, nå kan utgå. Når ytringen er medieuavhengig er det heller ikke behov for å si noe om trykt skrift i straffebudene.

Ad: Jurisdiksjon

Opplistingen av bestemmelser i straffeloven § 12 bør inkludere straffeloven § 390, jf. bemerkningene om behovet for å straffe slike krenkelser. Bestemmelsen bør tilføyes i § 12 nr. 3, dvs. at en slik handling foretatt av nordmann i utlandet rammes. For så vidt gjelder handling foretatt av utlending i utlandet antas straffemuligheten som fremgår av § 12 nr. 4 bokstav b å være tilstrekkelig.

Politihøgskolen ønsker å påpeke at det største problemet i forhold til straffelovens virkeområde for krenkelser på internett, er å si noe sikkert om når en handling er foretatt i riket kontra i utlandet. Med en omfattende opplisting av straffebud i § 12 nr. 3. og 4 er det i mindre grad risikoen for at en handling ikke kan straffes som opptar oss. Vårt anliggende gjelder snarere muligheten for å komme korrekt ut i enkeltsaker når spørsmålet er om det er behov for å basere seg på jurisdiksjonsbestemmelsene i § 12 nr. 3 og 4 i det hele tatt. Høringsnotatet sier ikke direkte når en internetthandling må anses å være foretatt i utlandet.

Politihøgskolen antar at gjerningspersonens fysiske lokalisering er sentral. Det betyr i så fall at dersom vedkommende oppholder seg i Norge så anses handlingen begått i Norge selv om ytringen skulle være postet på en utenlandsk tjeneste, dvs. at tilfellet skal henføres under § 12 nr. 1. Vi antar at dette også gjelder om ytringen er rettet mot utlendinger i utlandet. I Rt. 2004 s. 1619 ble jurisdiksjonsspørsmålet berørt i forhold til straffeloven § 145 annet ledd om datainnbrudd. Avgjørelsen åpner for at et datainnbrudd anses å være begått både i Norge og i utlandet, i Norge fordi gjerningspersonene oppholdt seg her og i utlandet fordi effekten oppsto der.

Det tvilsomme spørsmål oppstår for ytringer som rammer i Norge og som er fremsatt av en

person som oppholder seg i utlandet, når internett benyttes for fremsettelse av ytringen. Det hadde lettet den praktiske lovanvendelsen om § 12 fikk et tillegg som klargjorde disse spørsmål mer eksplisitt enn i dag.

Med hilsen

Håkon Skulstad
Sjef Politihøgskolen

Saksbehandler:
Førsteamanuensis
Inger Marie Sunde